

Bzzz - Bijenhouden in de Stad

**Hoe je de stad laat zoemen met jouw eigen
bijenkolonie**

INHOUDSOPGAVEN

1. Inleiding: Waarom Bijen in de Stad?
2. De Wereld van de Bij
3. Stadsimkers aan het Woord
4. De Bijenkast: Soorten en Materialen
5. Locatie en Wetgeving
6. De Eerste Kolonie: Aanschaf en Start
7. Verzorging door het Jaar heen
8. Honing en Oogsten in de Stad
9. Ziekten, Plagen en Preventie
10. Bijen en Biodiversiteit
11. Samenleven met Buren en Gemeente
12. Educatie en Activiteiten
13. Vervolgstappen en Meer Weten
14. Bijlagen
15. Dankwoord

Inleiding: Waarom Bijen in de Stad?

Steden lijken op het eerste gezicht misschien niet de ideale plek voor bijen. Hoge gebouwen, druk verkeer en weinig groen doen vermoeden dat deze waardevolle insecten in de stad niets te zoeken hebben. Toch blijken stedelijke gebieden verrassend geschikt, en soms zelfs aantrekkelijker, voor bijen dan het platteland. De laatste jaren groeit het aantal stadsimkers gestaag, en steeds meer mensen raken overtuigd van het belang én het plezier van bijenhouden in hun directe leefomgeving.

Waarom kiezen bijen en hun verzorgers steeds vaker voor de stad? Allereerst bieden steden een divers aanbod van bloeiende planten. Balkons, geveltuinen, parken, volkstuinen en bermen vormen samen een mozaïek aan bloemen, vaak met een langere bloeiperiode dan monoculturen op het platteland. Hierdoor vinden bijen in de stad gedurende het seizoen continu nectar en stuifmeel. Daarnaast worden er in stedelijke gebieden doorgaans minder bestrijdingsmiddelen gebruikt dan in de grootschalige landbouw, wat de gezondheid van bijen ten goede komt.

De aanwezigheid van bijen in de stad levert niet alleen voordelen op voor de insecten zelf. Stadsbijen dragen bij aan de bestuiving van fruitbomen, groenteplanten en siergewassen in tuinen en parken. Dit leidt tot rijkere oogsten en meer kleur in de stad. Bovendien bevordert bijenhouden de biodiversiteit: waar bijen zijn, volgen andere insecten, vogels en kleine zoogdieren. Zo wordt het stedelijke ecosysteem veerkrachtiger en aantrekkelijker.

Opmerkelijk is ook de groeiende belangstelling voor lokaal, duurzaam voedsel. Honing uit eigen stadstuin of balkon is niet alleen een bijzonder product, maar staat symbool voor verbondenheid met de directe omgeving. Door zelf imker te worden, leer je de natuur van dichtbij kennen en ontwikkel je respect voor het complexe leven van bijen. Het werken met bijen biedt rust, verwondering en een gevoel van verantwoordelijkheid – eigenschappen die in een drukke stedelijke omgeving vaak juist worden gemist.

Het houden van bijen in de stad roept echter ook vragen op. Hoe vind je een geschikte plek voor een bijenkast? Wat zijn de regels en afspraken met burens en gemeente? Hoe voorkom je overlast, en hoe zorg je dat je bijdraagt aan het welzijn van bijen én mensen? Dit boek beantwoordt deze vragen en begeleidt je stap voor stap bij het opzetten van je eigen stadsbijenproject.

Kortom, bijen in de stad houden is niet alleen mogelijk, maar ook waardevol – voor de bijen, de mens, en de stad als geheel. Of je nu een kleine balkonier bent of een enthousiaste tuinier met groene vingers, je kunt bijdragen aan een levendige, gezonde stadsnatuur. In de volgende hoofdstukken ontdek je hoe je zelf aan de slag kunt, en hoe je samen met anderen de stad laat zoemen van leven.

De Wereld van de Bij

Wie bijen zegt, denkt vaak meteen aan zoemende honingbijen en gouden honingraten. Maar de wereld van de bij is veel groter en rijker dan dat. In Nederland leven ruim 360 verschillende bijensoorten, waarvan de honingbij er slechts één is. Elke soort speelt een unieke rol in het ecosysteem en heeft zijn eigen gewoontes, voorkeuren en uitdagingen. In dit hoofdstuk duiken we dieper in het fascinerende leven van de bij, met een speciale focus op de honingbij, de soort die je als stadsimker het meest zult tegenkomen.

Bijen behoren tot de orde van de vliesvleugeligen (Hymenoptera), net als wespen en mieren. Anders dan wespen, zijn bijen echte plantenliefhebbers: ze voeden zich met nectar en stuifmeel en vervullen zo een onmisbare rol als bestuiver. Zonder bijen zouden veel planten, waaronder groente- en fruitsoorten, niet kunnen voortbestaan.

De honingbij (*Apis mellifera*) is de populairste soort bij imkers. Deze sociale bij leeft in grote kolonies die in het hoogseizoen uit wel 40.000 tot 60.000 individuen kunnen bestaan. Binnen de kolonie heerst een strikte taakverdeling. Aan het hoofd staat de koningin, de enige vruchtbare vrouwelijke bij. Zij legt tijdens het seizoen duizenden eitjes per dag. De werksters – onvruchtbare vrouwtjes – verzorgen het broed, verzamelen nectar en stuifmeel, bouwen raten en verdedigen de kast. De mannelijke bijen, ook wel darren genoemd, hebben als belangrijkste taak het bevruchten van een jonge koningin.

Het leven van een honingbij is een aaneenschakeling van taken, die veranderen naarmate de bij ouder wordt. Pas uit

het ei gekropen werksters beginnen als poetsbij, houden de kast schoon en voeden larven. Daarna worden ze voedsterbij, bouwen raten of bewaken de kast. Pas in de laatste levensfase verlaten ze de kast als haalbij en vliegen ze uit om nectar, stuifmeel, water en propolis (plantenhars) te verzamelen. Deze taakverdeling is essentieel voor het goed functioneren van de kolonie.

Naast de honingbij kent Nederland talloze wilde bijen, zoals de aardhommel, metselbij en zandbij. Deze soorten leven vaak solitair: elk vrouwtje bouwt haar eigen nest en zorgt zelf voor haar nageslacht. Wilde bijen zijn minstens zo belangrijk voor de bestuiving van planten, maar hebben het in de stad soms moeilijker door een gebrek aan nestgelegenheid en biodiversiteit. Door bewust te kiezen voor bij-vriendelijke beplanting en het aanleggen van bijenhôtels, kun je ook deze soorten een handje helpen.

Het bijenleven is sterk verweven met de seizoenen. In de lente komt de kolonie tot leven: de koningin begint te leggen, jonge bijen worden geboren en de eerste drachtplanten (bloeiende planten met nectar en stuifmeel) verschijnen. In de zomer bereikt de kolonie haar hoogtepunt. Nu verzamelen de bijen voedsel in een straal van soms wel drie kilometer rond de kast. In de nazomer en herfst bereidt het volk zich voor op de winter: de bijen slaan voedsel op en de koningin legt minder eieren. In de winter vormen de bijen een dichte tros om de koningin warm te houden en te overleven tot de eerste zonnestralen het nieuwe seizoen aankondigen.

Bijen communiceren met elkaar via geurstoffen (feromonen) en dansen. Een beroemde vorm van communicatie is de ‘waggeldans’, waarmee een haalbij haar zussen in de kast vertelt waar voedsel te vinden is. De